

Školní vzdělávací program pro školní družinu

při Základní škole Čerčany
Sokolská 180, 257 22 Čerčany
okres Benešov

Identifikační údaje:

Název: Školní družina při Základní škole Čerčany, okres Benešov

Sídlo družiny: 257 22 Čerčany, Sokolská 180

IČO: 70879176

Identifikátor školy: 6000041999

Zřizovatel školy: Obec Čerčany, Václavská 36, 257 22 Čerčany

Ředitel školy: Ing. Miroslav Král, statutární zástupce

Vedoucí školní družiny: Lada Suchánková

Kontakty: 605866881, 723781420, 773195880

Webové stránky: www.druzinacercany.webnode.cz

IZO: 113 000 090 školní družina

I. Charakteristika školní družiny

Školní družina je školským zařízením pro zájmové vzdělávání. Její činnost spadá pod školský zákon č. 74/2005 Sb. Účastníky školní družiny se rozumí žáci 1. – 4. třídy Základní školy Čerčany a žáci přípravné třídy a speciální třídy Základní školy Čerčany. Ve školní družině (dále ŠD) dochází k edukaci účastníků vycházející z principů pedagogiky volného času. Cílem je rozvíjení kompetencí s ohledem na individualitu každého účastníka. Školní družina je místem pro regeneraci po vyučování (odpočinkem, fyzickou aktivitou, výtvarnou tvorbou...) a rozvoj individuálních zájmů účastníků, jakožto i dozvídání se nových informací a prohlubování získaných dovedností a znalostí. V ŠD mohou mezi sebou účastníci utvářet bližší vztahy, dochází k užší komunikaci s vychovatelkou, která má také možnost komunikovat s rodiči.

II. Cíle ŠVP školní družiny

Cíle vzdělávání v ŠD přímo navazují na požadavky Rámcového vzdělávacího programu (dále RVP) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

- Rozvoj osobnosti člověka.
- Získání a uplatňování zásad demokracie, úmluva o právech dítěte (každý má svá práva, ale i povinnosti).
- Utváření vědomí národní a státní příslušnosti, respekt k jiné etnické a náboženské skupině.
- Pochopení principu rovnosti žen a mužů.
- Získání a uplatňování znalostí o životním prostředí, jeho ochrana.
- Dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Výchova k smysluplnému využití volného času.
- Osvojování základů slušného chování.

III. Obsah a formy činnosti vzdělávání

Pravidelná činnost

Příležitostná činnost

Spontánní činnost

Odpočinková činnost

Příprava na vyučování (dobrovolná)

Metody práce:

- Vycházky
- Didaktické hry
- Diskuse
- Vypravování
- Komunitní kruh
- Výlety
- Výtvarné, pohybové, pracovní a hudební vyjadřování

IV. Klíčové kompetence

Cílem RVP je rozvoj klíčových kompetencí. Jedná se o souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jednotlivé klíčové kompetence jsou dále podrobněji popsány. ŠD také bere na zřetel školní vzdělávací program ZŠ Čerčany.

Účastníky ŠD vedeme v souladu jednotlivých kompetencí k:

Kompetence k učení

- Spontánní a vědomé učení
- Podněcování vnitřní motivace k učení
- Zapojování do účasti na hře (např. didaktické hry a výukové programy)
- Učíme dokončovat započatou práci
- Učíme dále se sebevzdělávat (samostatné využívání dalších zdrojů jako jsou encyklopedie a internet)

Kompetence k řešení problémů

- Společné hledání různých způsobů řešení problémů a praktické ověřování v praxi
- Rozlišování správných a chybných řešení, diskuze
- Uvědomování si dopadu a zodpovědnosti za své rozhodnutí
- Učení kreativity potřebné k řešení problémů

Komunikativní kompetence

- Rozvíjíme řeč a slovní zásobu
- Učíme adekvátně formulovat myšlenky do vět
- Vyjadřování vlastního názoru a naslouchání názoru druhých
- Kultivovaná komunikace

Sociální a interpersonální kompetence

- Kooperace a práce ve skupině
- Postavení se za sebe i druhé
- Dokázat pomoci druhým, ale umět si říct o pomoc i sám sobě
- Rozznávání vhodného a nevhodného chování
- Odpovědné a samostatné rozhodování o svých činnostech
- Respektování potřeb ostatních i svých
- Umění sebereflexe

Občanské kompetence

- Uvědomění si svých práv i práv druhých
- Vnímání nespravedlností, agresivity, šikany a učení se obrany proti nim
- Učení k zodpovědnému chování s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí
- Učení základního ekologického povědomí, tradic a kulturních hodnot
- Učení společenských norem ve škole i mimo ni

Kompetence k trávení volného času

- Předcházení sociálně patologickým jevům
- Orientace v možnostech smysluplného využití volného času
- Odmítnutí nevhodných nabídek trávení volného času
- Volba zájmové činnosti dle svých dispozic

Školní družina není jen místem, které předchází sociálně patologickým jevům (např. prevence užívání návykových látek a další rizikové chování). **V ŠD má účastník možnost rozvíjet své individuální schopnosti a vloh, ať už ve formě výtvarné, pracovní, pohybové, či v možnosti získávání nových informací a sdílení svých poznatků a vědomostí s ostatními.** V ŠD mají účastníci možnost své vztahy s vrstevníky rozvíjet na hlubší úrovni, taktéž pro ně mnohdy může být oporou i vychovatelka. Zájmové činnosti citlivě volíme a přizpůsobujeme věku a jednotlivým možnostem každého účastníka.

V ŠD mají účastníci tedy možnost individuálně rozvíjet své schopnosti, dovednosti, postoje i hodnoty. **Jednotlivé činnosti probíhající v ŠD utváříme s respektem k individuálnímu, věkovému i vývojovým zvláštnostem účastníků.**

Vytváříme podmínky pro odreagování od školních povinností, pro relaxaci, sportovní vyžití na čerstvém vzduchu i odpočinek. Klademe důraz na utváření pozitivního vztahu k přírodě a vůbec světa kolem nás. Podněcujeme ke kreativitě, tvořivému a logickému myšlení. Učíme se od sebe navzájem. Účastníky vybízíme ke slušné komunikaci, dodržování určených pravidel, správnému chování i pomoci druhým. Taktéž integrace rodičů do edukace jejich dětí je důležitá.

V. Délka a časový plán vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve školní družině trvá 10 měsíců, tedy po dobu školního roku. Školní družina je v provozu od pondělí do pátku **od 6:25 hodin do 7:55 hodin a od 11:35 do 17:00 hodin.**

Provoz školní družiny o prázdninách a v době mimořádného volna:

O provozu v době prázdnin v průběhu školního roku a v době mimořádného volna rozhoduje vedení školy.

O podzimních, pololetních, jarních a velikonočních prázdninách je činnost školní družiny zajištěna, pokud je přihlášeno **minimálně 15 účastníků.**

Vychovatelky v jednotlivých odděleních vždy předem zjistí aktuální počet zájemců a s dostatečným předstihem rodiče informují o provozu školní družiny v době prázdnin.

V průběhu vánočních prázdnin se činnost školní družiny přerušuje. O letních prázdninách je školní družina v provozu jeden týden, pokud se přihlásí dostatečný počet účastníků.

V době prázdnin je provoz ŠD upraven: od 7:30 do 15:30 hodin

VI. Vzdělávací a výchovné oblasti

Vychází z RVP MŠMT „Člověk a jeho svět“ a člení se do pěti tematických okruhů určených pro zájmovou činnost školních družin. Při plánování jednotlivých činností vycházíme také z materiálních podmínek školní družiny a školy. Současně se snažíme využít umístění školy v jejím přirozeném prostředí.

1. Místo, kde žijeme

- poznávání nejbližšího okolí, organizace života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti (výroba dárků pro členy rodiny, Den matek)
- vycházky do okolí školy a poznávání různých služeb v obci (knihovna, obec. úřad atd.)
- výtvarné ztvárnění navštívených míst
- regionální pověsti, pohádky jako poslechové činnosti
- naše vlast – Praha a ostatní významná města a místa v ČR
- výroba zvyklostních předmětů
- dopravní výchova - didaktické hry s dopravními značkami, malování dopravních značek či prostředků, bezpečná cesta do školy

2. Lidé kolem nás

- osvojování zásad vhodného chování a jednání mezi lidmi (zdravení, tolerance, stolování)
- kladný vztah ke spolužákům (úcta, radost ze spolupráce)
- předcházení šikaně
- hodnocení – snažit se nalézt na každé hodnocené práci klady
- prvky mediální výchovy (povídání o tom, co děti shlédly doma v televizi, na internetu...)

3. Lidé a čas

- budování správného režimu dne a jeho dodržování
- učit děti úctě k času druhých, využívat svůj čas
- vytvářet návyky na pravidelnou a účelnou přípravu na vyučování
- správné využití volného času

4. Rozmanitost přírody

- seznámení s rozmanitostí a proměnlivostí přírody živé i neživé
- tematické vycházky a pobyty v přírodě
- pozorování změn a následné výtvarné či jiné zpracování poznatků
- didaktické hry s přírodními motivy
- využití zkušeností z ekologické výchovy

5. Člověk a jeho zdraví

- poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a odpovědnosti za své zdraví
- osobní hygiena, předcházení úrazům, bezpečnost při činnostech
- nácvik jednoduchého ošetření poranění a používání tísňového volání

- pohybové a tělovýchovné aktivity (pobyt venku či v tělocvičně)

Součástí volnočasového výchovně vzdělávacího procesu ve školní družině je zařazování tzv. průřezových témat do zájmových činností. Průřezová témata jsou nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu ve školní družině. Jejich rozsah a způsob realizace stanovuje ŠVP. Témata se prolínají všemi zájmovými činnostmi ve družině. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Definovaná průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

VII. Podmínky přijímání uchazečů a průběhu zájmového vzdělávání

Školní družina je přednostně určena pro účastníky **od 1. do 4. třídy ZŠ Čerčany, přípravné třídy a speciální třídy ZŠ Čerčany.**

Školní družiny se mohou také účastnit žáci ZŠ Čerčany **nepřijetí k pravidelné denní docházce** (nejméně 4 dny v týdnu po dobu nejméně 5 po sobě jdoucích měsíců), ale přijetí k **pravidelné docházce** v rozsahu nejméně jedenkrát za 2 týdny po dobu nejméně 5 po sobě jdoucích měsíců (v případě docházení na **kroužek** pod vedením vychovatelky ŠD, či docházce na **ranní provoz ŠD**).

I takovýto účastník musí **vyplnit přihlášku** do ŠD a další náležitosti, úplatu za docházku do ŠD však **nehradí.**

O **přijetí účastníka** do školní družiny rozhoduje ředitel školy.

Přijetí žáka do školní družiny je podmíněno řádně vyplněnou a zákonným zástupcem podepsanou tzv. „Přihláškou do školní družiny“. Ta obsahuje údaje o účastníkovi, o jeho odchodech a příchodech do ŠD.

Dále zák. zástupce vyplňuje tzv. „**Zplnomocnění**“, do kterého uvede osoby pověřené vyzvedáváním svého dítěte ze ŠD. Zákonný zástupce je povinen nahlásit informace o zdravotním stavu nebo o osobnostních zvláštностech účastníka (o jeho alergiích apod.).

Ředitel může rozhodnout o vyloučení účastníka ze ŠD, pokud ten soustavně porušuje Řád školní družiny, ohrožuje zdraví a bezpečnost svou či ostatních účastníků nebo dojde k jiným závažným kázeňským přestupkům.

Rodiče mohou odhlásit účastníka na základě řádně vyplněné odhlášky, která je k dispozici na webových stránkách ŠD.

Základní škola nabízí účastníkům mnoho zájmových kroužků, jejichž činnost se prolíná s činností ŠD a je na ně brán zřetel při organizování činností ve školní družině.

VIII. Podmínky pro účastníky se specifickými vzdělávacími potřebami

Respektujeme individualitu každého účastníka a vytváříme přiměřené prostředí pro jeho všestranný rozvoj. Na podmínkách pro účastníky se specifickými vzdělávacími potřebami vhodných k rozvoji jejich osobnosti spolupracujeme (adekvátně s přihlédnutím k jejich handicapu) s rodiči a se školou, případně s pedagogickým asistentem žáka a třídním učitelem a účastníky podle stupně znevýhodnění začleňujeme do volnočasových aktivit. Od 1. 10. 2016 je k dispozici pedagogická asistence k účastníkům i ve ŠD. Nadaným účastníkům umožňujeme jejich další rozvoj v kroužcích a individuální program.

IX. Materiální podmínky

Školní družina má své vlastní zázemí (budovu) přímo ve venkovním areálu školy. Budova je tvořena dvěma patry. V prvním patře se nachází šatna, II. a III. oddělení, WC, umývárna a zázemí pro vychovatelky. Ve druhém patře má své prostory I. oddělení a je zde WC. Ostatní oddělení mají zázemí ve třídách ZŠ Čerčany.

Všechna oddělení jsou vybavena certifikovaným školním nábytkem, který odpovídá evropským normám. Podlaha je v místnostech zčásti pokryta kobercem. Jednotlivé místnosti jsou vybaveny dostatečným množstvím společenských her a stavebnic. K dalšímu vybavení patří nejrůznější pomůcky a nástroje pro výtvarnou a rukodělnou zájmovou činnost, (např. vodové barvy, tempery, štětce, voskovky, barevné papíry, krepové papíry, čtvrtky atp.). Školní družina má k dispozici vlastní přehrávače CD. Účastníci mají v některých odděleních možnost využívat PC či interaktivní tabule.

Školní družina má vlastní multifunkční hřiště s pískovištěm. Vzhledem k častým sportovním aktivitám je družina vybavena několika míči na fotbal, basketbal, švihadly, obručemi, raketami na líný tenis apod. ŠD také využívá tělocvičnu, školní hřiště a dětské hřiště u OÚ Čerčany. K vycházkám či relaxaci slouží místní příroda.

Vybavení ŠD je průběžně aktualizováno a doplňováno tak, aby odpovídalo potřebám účastníků.

X. Personální podmínky

Školní družinu tvoří oddělení, která jsou naplněná maximálně do počtu třicet účastníků, jejichž činnost zajišťují vychovatelky, které splňují kvalifikační předpoklady podle §16 zákona 561/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Všechny vychovatelky jsou plně kvalifikované dle platných požadavků MŠMT.

Vychovatelky uplatňují moderní pedagogické přístupy a metody. Navštěvují školící semináře a průběžně se dozdělávají. Samozřejmostí je samostudium. Dále se podílí na různých akcích, které pořádá škola. Aktivně spolupracují s rodiči a pedagogy školy.

XI. Podmínky bezpečnostní a hygienické

V ŠD je zajištěna vhodná struktura režimu účastníků s dostatkem aktivního pohybu i relaxace, aby tak mohli kompenzovat to, čeho se jim nedostává v čase školních povinností.

Je zajištěn vhodný pitný režim, stravování si účastníci musí zajišťovat sami. **Je nutné dětem připravovat vhodnou a dostatečnou svačinu.**

Účastníci jsou ve vhodném prostředí, a to dle vyhlášky ministerstva zdravotnictví č.410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostor a provoz zařízení a provozoven pro výchovu mladistvých.

V ŠD jsou dostupné prostředky první pomoci, dochází k pravidelným kontrolám prostor a zařízení z hlediska bezpečnosti. Účastníky se snažíme chránit před úrazy.

XII. Rámcový režim dne ŠD – časový harmonogram

6:25-7:45 ranní družina – volné hry v místnosti, TV chvilky, relaxační cvičení – poté žáci odcházejí s dozorem do školy

11:35 - 13:00 příchod dětí do družiny, hygiena, stravování

13:00 - 14:00 odpolední klid, rekreační a relaxační činnost v odděleních, četba, komunitní kruh, svačina

14:00 - 15:00 zájmová činnost (výtvarná, rukodělná, pohybová, hudební, atd.), vycházky do přírody, pohybová činnost na hřišti

od 15:00 jsou oddělení sloučena (do vlastní budovy u ZŠ)

15:00 - 15:30 didaktické hry, opakování učiva hravou formou

15:30 - 17:00 individuální zájmová činnost, volné kreslení, stolní a společenské hry

Vychovatelka při výběru činností přihlíží k individuálním potřebám a zájmům účastníků i k počasí. Vždy vychází ze školního vzdělávacího programu a ročního plánu.

Režim dne se může měnit podle aktuálních podmínek ŠD.

XIII. Ekonomické podmínky

Na základě zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání stanovuje ředitel školy směrnici pro úplatu za zájmové vzdělávání. Tato směrnice je součástí organizačního řádu školy.

Výše úplaty činí celkem 2 000,- Kč za docházku dítěte do školní družiny na celý školní rok. Úplata je rozložena do dvou splátek, a to 1000,- Kč za I. pololetí splatné do 30. září a 1000,- Kč za II. pololetí splatné do 28. února. Výše částky platí i pro každého dalšího sourozence v případě jeho docházky do školní družiny.

Úplata za docházku žáka do ŠD může být, v souladu s § 11 odst. 3 a), b) vyhl. č.74/2005, prominuta. Osvobozen od úplaty může být zákonný zástupce účastníka, který pobírá sociální příplatek (§ 20 až 22 zákona č.117/1995 Sb. o státní podpoře, ve znění pozdějších předpisů), nebo fyzická osoba, která se o dítě stará a pobírá dávky pěstounské péče (§ 36 až 43 zákona č.117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů), a tuto skutečnost prokáže řediteli školy.

Žadatel o snížení nebo prominutí poplatku předloží škole písemnou žádost s uvedením důvodu, kopii rozhodnutí úřadu práce o poskytování sociálního příplatku nebo potvrzení o pěstounské péči a kopie dokladů, které prokazují, že je mu příslušný příplatek skutečně vyplácen. Ředitel školy, podle vyhl.č.74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání v platném znění a podle ustanovení školského zákona č.561/2004 Sb. v platném znění, rozhodne ve správním řízení o snížení nebo prominutí poplatku.

XIV. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

- ŠD zajišťuje bezpečnost fyzickou, sociální a emocionální.
- Vytváří zázemí pro rozvoj účastníků ŠD a bezpečné prostředí, aby se zde všichni cítili dobře.
- Podporuje dobré vztahy nejen mezi účastníky, zaměstnanci a rodiči, ale i s širokou veřejností.

Bezpečnost ve všech prostorách využívaných ŠD je zajištěna:

- Školním řádem ZŠ
- Vnitřním řádem ŠD
- Vnitřními řády specializovaných učeben (např. cvičná kuchyňka, tělocvična)

Účastníci ŠD jsou o bezpečnosti vždy poučeni. Na začátku docházky do ŠD jsou poučeni o vnitřním řádu ŠD a podepisují protokol. Taktéž **rodiče účastníků jsou povinni seznámit se s vnitřním řádem ŠD a toto stvrdí svým podpisem.**

XV. Sociální podmínky

Všichni účastníci mají ve ŠD stejná práva, možnosti i povinnosti, vychovatelky nikoho nezvýhodňují ani neznevýhodňují. Dochází ke vzájemné komunikaci a kooperaci při řešení vzniklých situací a problémů. Vychovatelky se snaží tvořit příjemné konstruktivní prostředí, ve kterém se budou všichni cítit bezpečně, budou se moci individuálně rozvíjet a do kterého se budou všichni rádi vracet. Současně podporují účastníky v samostatné práci, snaží se o důvěru a rozvoj jejich talentu, samostatné práce, tolerance, ohleduplnosti, zdvořilosti a ochotu pomoci.

Vychovatelky se snaží eliminovat první známky šikany a ihned je řeší s vedením školy a s pracovníky školní poradny (metodikem prevence a výchovným poradcem).

Vychovatelka se chová důvěryhodně a spolehlivě, je pro účastníka jistotou, snaží se být vzorem. Naslouchá všem účastníkům a reaguje na jejich potřeby. Jedná citlivě vůči individualitě účastníka, respektuje jeho potřeby.

XVI. Plán zájmového vzdělávání a činnost

Poznáváme okolí, orientujeme se v čase a prostoru. Učíme se pravidla silničního provozu. Hrajeme hry, ve kterých se vzájemně poznáváme, osvojujeme si pravidla společenského chování. Učíme se správně využívat volný čas.

Pozorujeme změny v přírodě, poznáváme ji a chráníme. Pečujeme o své zdraví a hygienu. Cvičíme a chodíme denně na multifunkční hřiště.

Tvoříme z různých materiálů, podporujeme spontánní činnost účastníků.

Všechny výchovné složky prolínáme: společensko-vědní, přírodovědná, pracovní, tělovýchovná, hudebně-pohybová.

XVII. Evaluace ve školní družině

Cílem evaluace je hodnocení, ověřování a zlepšování kvality činností ve školní družině. Hodnocení probíhá na základě stanovených cílů.

Vnitřní evaluace probíhá na třech úrovních:

- a. **individuální** – každá vychovatelka si hodní vlastní práci a snaží se o sebereflexi. Vychovatelka se snaží nacházet nové metody, které ji směřují ke kvalitnějším výsledkům.
- b. **týmová** – evaluaci provádí kolektiv vychovatelek (metodické sdružení), které hodnotí svoji práci. Na základě sebereflexe i vzájemných postřehů z hospitací si společně

určují postup, který vede k dalšímu zlepšování a zkvalitňování jejich činnosti ve družině. Také se jedná o sdílení zkušeností a znalostí.

- c. **vedení školy** – výchovně-vzdělávací činnost ve družině kontroluje a následně vyhodnocuje vedení školy, které pravidelně a vlastními prostředky sleduje, jak jsou naplňovány vytyčené cíle a jak družina plní své celkové poslání.

Vnější evaluaci rozumíme zpětnou vazbu ze získaných informací od rodičů, ale především od samotných účastníků.

Techniky evaluace

- výroční zpráva školy (písemná zpráva o činnosti ŠD)
- pozorování účastníků
- rozhovory s účastníky a rodiči
- zpětná vazba z bezprostředních reakcí účastníků
- zpětná vazba od rodičů – zájem o školní družinu, zapojení do akcí ŠD
- prezentace školní družiny – fotodokumentace, internet, společné výstavy, články do Čerčanského zpravodaje

Ředitel školy: Ing. Miroslav Král

Zpracovala: Lada Suchánková vedoucí vychovatelka
Mgr. Lenka Neuhöferová

V Čerčanech dne: 27.6 2019, s platností od 1. 9. 2019 do doby vydání nového ŠVP.